

Danmark og Nice-traktaten

Af Uffe Østergård

Nu er Nice-traktaten i hus. Ikke en storslået traktat med omfattende perspektiver for det fremtidige Europa. Men en markering af enighed om absolutte minimum af ændringer der skal til for at udvide EU, blev det da til. Og dermed en anledning til at de sædvanlige modstandere, allerede før de læste teksten, kunne kræve folkeafstemning. Dem lever de jo af, så det kan ikke undre. SF er til gengæld gået i regeringsduelig og —ansvarlig tænkeboks hen over jul og nytår. Mens vi venter på dem — og den autoriserede oversættelse — kan der være anledning til at tænke lidt nøjere over den danske strategi i forhandlingerne op til de hektiske dage i begyndelsen af december.

Hvordan kan det f.eks. være at det er en helt given "dansk" interesse for enhver pris at bevare en dansk kommissær. Vel vidende at vores krav om en "national" kommissær før eller senere må føre til at de baltiske lande vil kræve det samme. For slet ikke at tale om eks-Jugoslavien, der om få år vil være repræsenteret i Charlemagne-bygningen af ikke mindre fem eller flere kommissærer. Er det virkelig vores bedste bud på en ordening af de europæiske anliggender? Hvorfor er der ingen som tør tænke magtpolitisk realistisk og langsigtet og forslå noget der virkelig ville kunne give "os" indflydelse og samtidig bevare den informations livline, der ligger i at have et kabinet i Bruxelles, som kan skaffe tidlige informationer og kanalisere danske ønsker og politiske forslag til EU-systemet.

Tilsammen er de tre nordiske medlemmer af EU tæt på at være et stort land. Vore 20 millioner gør os næsten lige så store som den tyske delstat Nordrhein-Westfalens 23 millioner. Hvis disse tre lande kunne enes om at have en kommissærpost på skift og et blandet kabinet, ville vi have sat et godt eksempel for de andre europæiske lande. Det ville have været et godt bidrag til at holde Kommissionen på en størrelse der gør den overskuelig og effektiv. Samtidig ville vi være sikret en overproportional indflydelse langt forbi det nuværende slutpunkt, hvor fordelingen skal tages op igen, når antallet af medlemmer overstiger 27. Uanset om kommissæren er svensk, finlandsk eller dansk, ville vedkommendes kabinet kunne varetage den vigtige forbindelsesfunktion bagud til landene. Der er fortilfælde for et sådant nationalt blandet kabinet med en dygtig dansker i den svenske kommissær Anita Gradins kabinet i den sidste kommission. Samtidig ville vi give et nyttigt vitamintilskud til det skrantende nordiske samarbejde og muligvis ligefrem kunne gøre noget sammen med og måske for ikke-EU-medlemmerne Norge, Island, Færøerne og Grønland.

Tankespind, vil de fleste danske, tilhængere såvel som modstandere givetvis svare. Men hvorfra ved vi det, før det i det mindste har været diskuteret? På samme måde har det altid undret mig, at de nordiske lande som en selvfølge krævede tolkning til alle vore respektive sprog, da Finland og Sverige kom med i 1995. Kravet om oversættelse af dokumenterne forstår jeg, det skyldes kravet om at al lovgivning i princippet skal kunne forstås af hver enkelt borger. Men hvorfor kræve tolkning både svensk, finsk og dansk i parlamentet? I Nordisk Råd hævder vi jo at vi alle kan forstå hinanden, når vi — det vil især sige danskerne — blot "pråter långsamt och tydligt skandinaviska". Hvor står det at europaparlamentarikerne skal være dummere end dem i Nordisk Råd? Eller det fordi der er vigtigere ting på spil i Bruxelles og Strasbourg? Efter mine erfaringer ville kompetent tolkning til f.eks. finlands-svensk være meget at foretrække frem for den nuværende situation hvor man risikerer at tolkning fra et mindre sydeuropæisk prog til et mindre nordisk går gennem tre oversættere med deraf følgende forvanskninger.

I det hele taget er der megen mytologi og vanetænkning på spil, når modsætningen

mellem store og små lande trækkes af stalden. Under forhandlingerne i efteråret hørte vi, hvorledes de små lande kæmpede for at bevare den overproportionale indflydelse i EU, som de har haft siden grundlæggelsen af det europæiske samarbejde i 1957. Det blev ikke helt formuleret på den måde, da de små og mindre lande kæmpede for hver "deres" nationale kommissær. Men reelt var det et krav om at den enkelte stemme i små lande skal veje meget mere end i store, som den danske regering fremførte i det sidste halve års diskussioner under det franske formandskab. Modstillingen af "store" og "små" med interesser blot og bart i kraft af deres størrelse blev taget som en selvfølge. Alle velmenende mennesker, især i vort kæmpestore lille land, hvor selv mindreværds-komplekset er verdens største som Piet Hein engang formulerede det, synes at være enige om at retten selvfølgelig ligger hos de små. Small is beautiful, det har vi danske vidst altid, også længe før sloganet blev formuleret i de tidlige 70'ere under indtryk af energikrise og meget andet.

Men inden vi går helt over bord i hellig forargelse over de stores træske anslag mod de smås ret til at udøve en overproportional indflydelse i EU's organer, især Kommissionen, er det muligvis relevant at se lidt tilbage på erfaringerne fra en periode, hvor småstaterne dominerede. Det vil muligvis overraske nogen at 1920'erne efter afslutningen efter 1. Verdenskrig og oprettelsen af Folkenes Forbund var en sådan. Det var der naturligvis heller ikke i realiteten tale om. Sejrherrerne Storbritannien og Frankrig var stadig reelt dominerende i Europa, sammen med det USA der havde gjort udslaget, men siden trukket sig tilbage fra det internationale samarbejde i en sådan grad at Senatet afviste at ratificere loven om USA's indtræden i denne nye organisation, der var blevet oprettet på initiativ af den amerikanske præsident Woodrow Wilson.

Men på den nye, formaliserede, internationale scene i Genève, hvor den nye institution fik til huse, var det faktisk de fem "moraliske sejrherre" fra 1. Verdenskrig, de neutrale småstater Sverige, Danmark, Norge, Nederlandene og Schweiz, der i perioder førte taktstokken. I hvert fald i generalforsamlingen. Stormagterne var ganske vist permanente medlemmer af Rådet, men førte alligevel deres realistiske (læs kyniske) magtspil uden for den nye organisation, da de ikke havde en speciel stilling. Denne tingenes tilstand ændredes ikke da Sovjetunionen og Tyskland blev optaget. Og ændrede sig ikke da aggressorerne Tyskland, Japan og Italien forlod Folkeforbundet efter at være blevet kritiseret.

Af disse grunde fik denne nye internationale organisation, der byggede på deltagerlandenes uantastede nationale suverænitet, aldrig en reel chance. Dermed blev heller ikke de små staters vilje til at levere soldater til væbnet intervention i Folkeforbundets navn afprøvet. Denne vilje til at medvirke med væbnet magt i internationale aktioner havde den ofte, men noget uretfærdigt, udsældte danske udenrigsminister Peter Munch faktisk formuleret i et interessant lille skrift på fransk fra 1931 — om end hans regering samtidig havde skilt sig af med muligheden for at levere tropper ved i 1922 og 1932 at skære forsvaret ned til et symbolsk grænseforsvar). Munch var ikke en doktrinær pacifist skønt den officielle socialdemokratiske og radikale politik var antimilitaristisk. Tværtimod understøttede han tanken om at gøre sammenslutningen af nationer til en militær magt. Først da han opdagede frygtsomheden hos stormagterne og manglen på beslutsomhed i det internationale samfund til at gennemføre de oprindelige idealer for en international organisation, slog den socialdemokratisk-radikale regering ind på en eftergivende neutralitetspolitik overfor Tyskland

Hvorom alting er, viste det småstatsdominerede Folkenes Forbund sig fuldstændigt ude af stand til at løse internationale problemer og resultatet blev 2. Verdenskrig. Den ville måske være kommet under alle omstændigheder, men Folkeforbundet gjorde ikke situationen bedre, al dets idealisme til trods. Det lærte staterne af og

tilførte derfor efterfølgeren FN et "udemokratisk", men realistisk, element i form af at de fem permanente medlemmer af sikkerhedsrådet er udstyret med veto. Det kan virke urimeligt, men bygger på en realistisk opfattelse af at intet i verden — i hvert fald før 1991 — kunne udføres imod USA's, Sovjetunionens og Kinas vilje.

Frankrigs og Storbritanniens betydning i FN kan diskuteres. Men at de sammen med Tyskland — og Italien, Spanien og engang ad åre Polen — har samme relative tyngde i EU kan næppe betvivles. Så måske er det dumt af små- og mellemstaterne at køre så hårdt på forestillingen om de "små" versus de "store". Vi risikerer bare at det bliver en realitet. Det interessante er nemlig, at det i EU's hidtige historie aldrig har været tilfældet at de tre store har været enige. Netop det er årsagen til den reelle magt, de mindre har haft. Mindre stater har altid været nødvendige for at skabe et flertal i Ministerrådet. Det er det vigtigste at realpolitiske middel at bibeholde. Formentlig langt vigtigere end ret til en symbolsk kommissær fra hvert land til alle tider. Det vil nemlig på længere sigt også vil sige Malta, Cypern, Slovenien, Estland, Letland og Litauen ved siden af Luxembourg — og Danmark. For slet ikke at tale om eks-Jugoslavien

De stores mistanke om at de små ofte kan være villige til at vedtage storslåede projekter, som det i sidste ende alligevel bliver de store der skal lægge militære muskler bag, kan ikke helt ignoreres. I hvert fald ikke med henvisning til de historiske erfaringer fra det internationale samarbejde. Det kan være irriterende at høre på for småstaternes renfærdige repræsentanter. Men måske er det os der skal lægge den nationale stolthed en smule på hylden, og ikke kun de store som vi små altid mistænker for overdrevet hovmod og selvished.

(Aktuelt 29/11 s. 14)